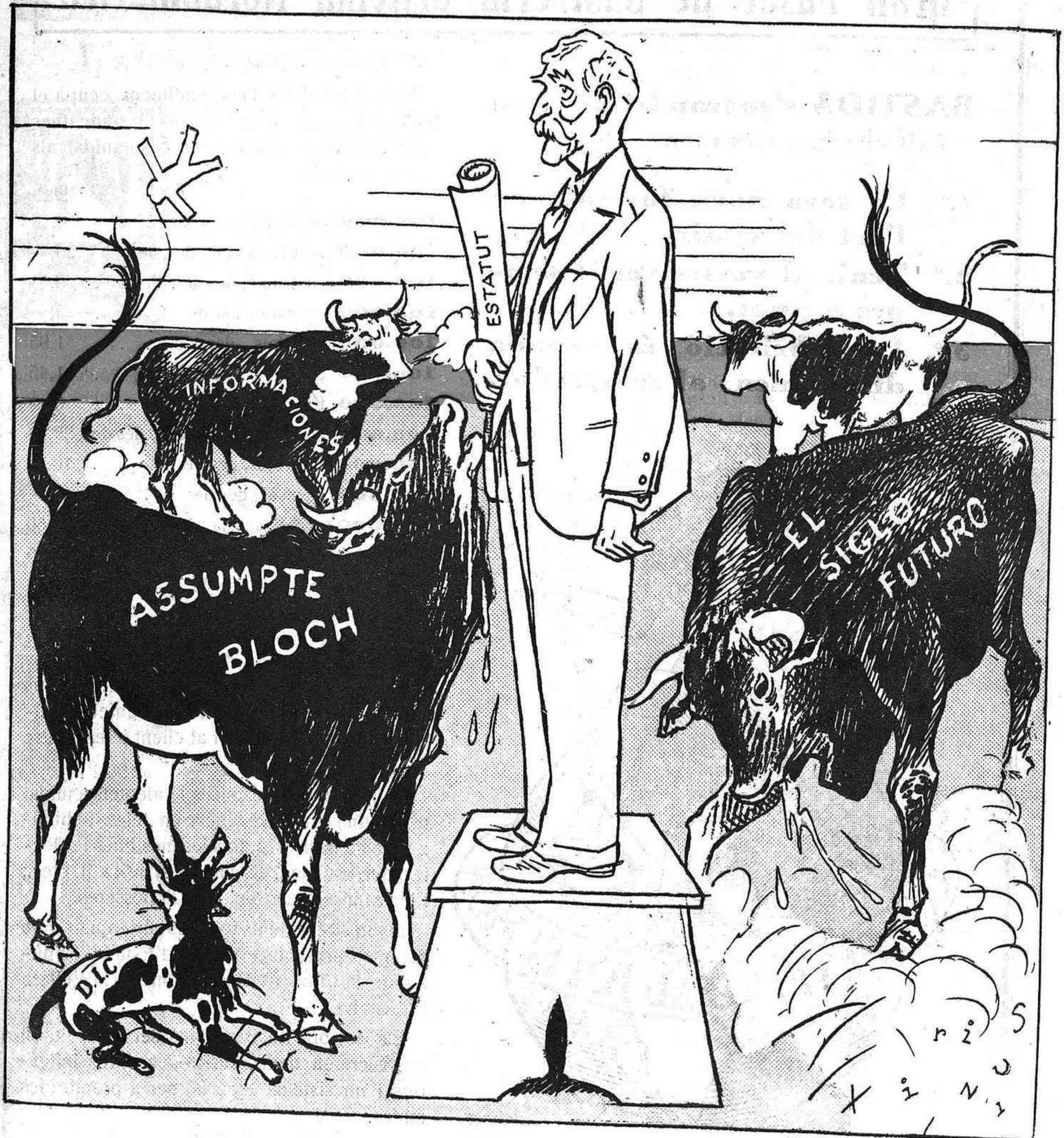

Barcelona, 27 de novembre de 1931

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY LV - 2734

Preu 20 cts. - Atrassats, 40

L'atac de les dretes

L'avi: Ja podeu investir, ja, que és el poble qui m'ha posat aquí; i vosaltres sou poca cosa per treure-me'n.

CASA BASTIDA

PASSEIG DE GRACIA, núm. 18

Gran Basar de Sastreria Sistema Nordamericà

BASTIDA s'engrandeix, i el seu èxit obeeix a tres raons:

- 1.ª La seva nova fórmula en l'art del vestir.**
- 2.ª Tenir el vostre vestit sempre a punt.**
- 3.ª La fabricació és venuda directament al comprador.**

Durant les obres d'engrandiment, ocupa el local del costat, i en l'ocasió de tenir unes existències formidables, ens cal liquidar als preus següents:

	Ptes.
100.000 colls i punys, des de	0,10
100.000 vestits xeviot, des de	25,—
100.000 pantalons, des de	5,—
100.000 paiames, des de	3,—
100.000 colçotets, des de	1,95
100.000 camisetes seda, des de	1,45
100.000 talls de vestit, des de	5,—
100.000 abrics de gran moda, des de	25,—
100.000 trinxeres, des de	10,—
100.000 camises, des de	4,—
100.000 corbates seda, des de	0,50
100.000 mitges sport, des de	1,45
100.000 sweters, des de	2,50

Secció de mida en vestits, abrics, peces d'etiqueta i de sport, des de 50 pessetes fins les millors classes en fantasia i luxe, a preus moderadíssims; i si fos precís, confecció ràpida i llesta per a lliurar al client a les quatre hores.

En la secció de camises i calçotets a mida, tenim una gran existència en teles i dibuixos de totes classes, fins les més fines i selectes, que oscil·len, els calçotets, de 4 a 10 ptes.; i les camises, des de 10 a 25 pessetes.

Els nostres clients tots són obsequiats amb diversos presents i segells d'Estalvi Popular de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi.

Els de fora de Barcelona seran servits si ens escriuen demanant-nos mostres i figurins i un sistema especial per a prendre les mides.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

L'afer Bloch, encara

No em creia que aquesta setmana encara es parlés de l'afer Bloch, d'una cosa tan baixa i miserable com l'afer Bloch. No creia que una cosa tan baixa i miserable pogués prendre aquestes proporcions melodramàtiques i truculentes. I, a la vegada, ridícules i tartarinesques.

Amb aquest llastimosíssim afer Bloch s'han desbocat totes les males passions, tots els rancors, tots els odis que fins ara, bé o malament,

s'havien dissimulat.

L'espectacle ha estat, com a espectacle, una cosa lamentable. Hem donat la sensació que no teníem tacte social ni correcció ni polidesa, que érem uns animals selvàtics.

I hem donat, sobretot, la sensació de provincianisme. Perquè, en el fons, la manera violenta i atrabiliària com s'ha portat aquest afer, no és més que provincianisme.

En qualsevol altra ciutat, això no hauria tingut cap altra valor que el d'un "potin", el d'una xafarderia intranscendent.

Aquí, en canvi, malgrat el maquillatge d'uropeisme—o tal vegada perquè sols es tracta d'un maquillatge—, del potin, de la xafarderia, n'hem fet una cosa morbosa, melodramàtica i desagradable.

Ho hem inflat, ho hem carregat de negror i de verí, li hem donat unes proporcions monstruosament grotesques.

L'afer ha estat el pretext per obrir la vàlvula dels odis més salvatges, més innobles. Llegint aquests dies la Premsa de dretes—i un xic també la d'esquerra, encara que a aquesta l'abona el tractar-se d'ésser la seva una actitud de defensa i no d'atac—, hom deu pensar que a Barcelona els periodistes no van amb americana i coll planxat, sinó amb plomes—no estilogràfiques, precisament—i una anella al nas.

Amb l'afer Bloch ja no hi ha polèmica: hi ha, tan sols, grolleria. Poc deu pensar-se Lazare Bloch com ha deixat, d'avalotat, el safareig d'un cert sector de la Premsa barcelonina. Em refereixo al sector de la Premsa de dretes, que és el safareig on—vulguin no vulguin—hi ha més roba bruta: el silenci durant la dictadura; el silenci durant el pistolisme; la col·laboració amb la dictadura; la defensa de la monarquia; la defensa que implica el mutisme sobre l'actuació de Martínez Anido, d'Arlegui, de la Patronal; la defensa de la Chade, del Banc de Barcelona, d'altres negocis bruts.

I em volem dir, després de tot, què és el famós afer Bloch? Què hi ha de veritat en el famós afer Bloch? Hi ha que un home no gaire massa ben afamat, un home titllat d'indesitjable després de l'assumpte de "La Gazette du Franc", ha vingut a proposar un negoci brut als homes de l'Esquerra de Catalunya. I que els homes de l'Esquerra de Catalunya, per correcció i per bona fe—dues coses que no han d'ésser pas blasmables, encara que al polític professional hom li exigeixi menys bona fe—, l'han escoltat. Però, l'han atès? S'ha fet el negoci brut? No.

Doncs, per què parlar-ne més? Per què remenar-ho més? Per què seguir aquesta baixa campanya d'insult, de barroeria, de safareig?

Des d'aquestes mateixes pàgines hem atacat, quan ho hem cregut convenient, els homes d'esquerra. Mai, però, atacant-los per sistema. Ara, doncs, crec que podem defensar uns homes d'esquerra. Sobretot quan hom no els acusa concretament de res. Sobretot quan l'atac va dirigit a Catalunya i a la República.

Francesc Macià ha ratificat la confiança en un dels homes acusats... de no se sap què. Francesc Macià bé deu ésser un home honrat.

Doncs, bé: seguir la campanya de difamació, d'odi, de venjança i d'insult contra aquest home de l'Esquerra, és atacar a Francesc Macià, que l'ha emparat.

LLUÍS CAPDEVILA

VELOCITAT

Divendres, a Romea: Extraordinari èxit: 73 i 74 representacions de l'obra del dia: "L'Hostal de la Glòria".

Dissabte, a Romea: Extraordinari èxit. 89 i 90 representacions de l'obra del dia: "L'Hostal de la Glòria".

No es pot negar que es va a gran velocitat camí de les cent, de l'homenatge i del ple. 16 i 17 representacions fetes en una nit sola i davant de l'ombra. No hi ha res a dir. Es sabut que, en avançar, la velocitat augmenta. També es pot permetre que l'obra del dia sigui l'obra d'una nit.

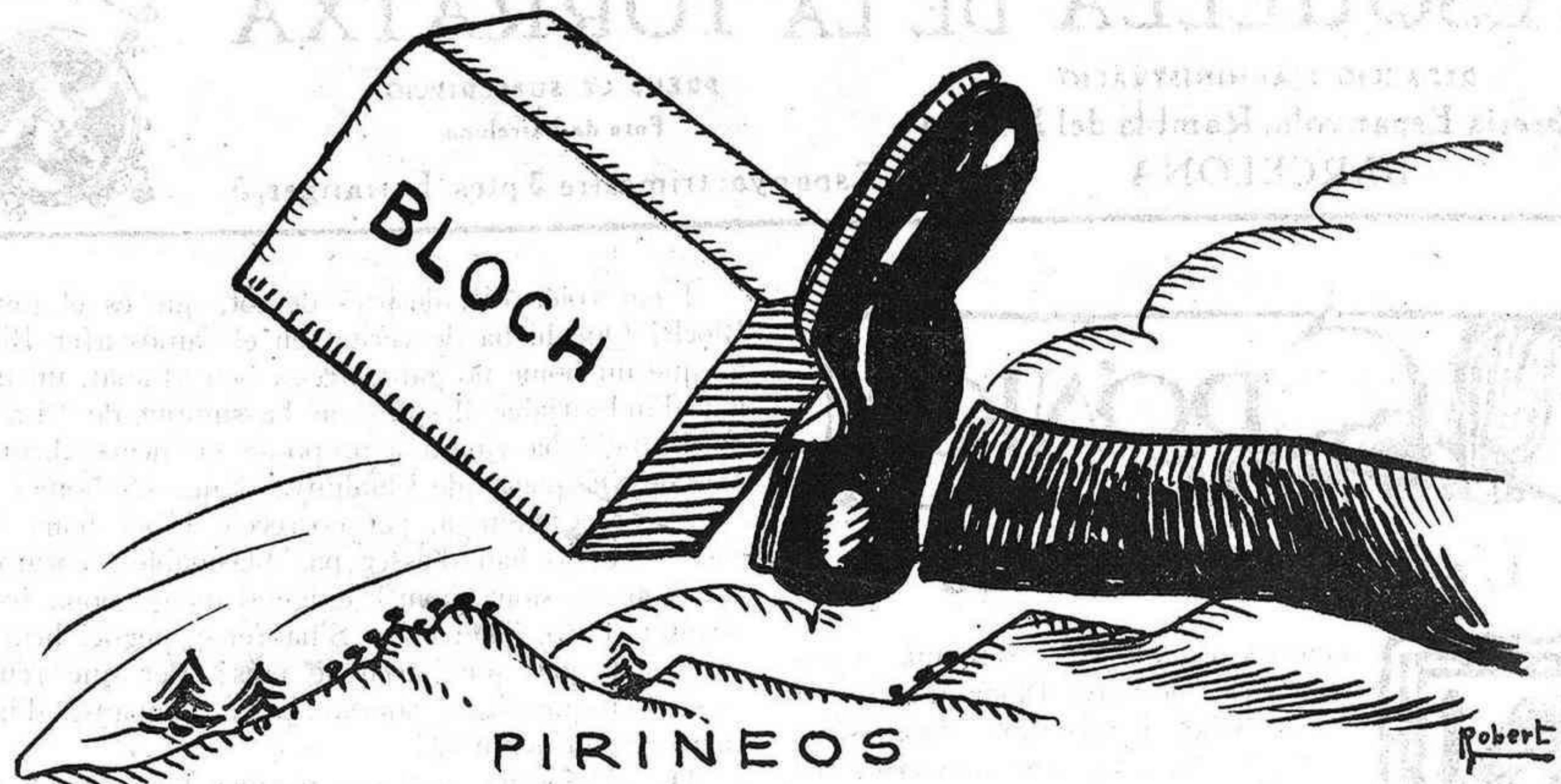
TAMBÉ?, TAMBÉ?!

Propera estrena en el Teatre Català Novetats. "La Senyora del Castell de Henstone". Es tracta d'una mixtadura del francès Mr. Bisson i de l'anglesa Lady Barclay, ploranera autora de "El Rosari".

Animes blanques de Catalunya, esteu d'enhorabona! El teatre català us estava amb obres pures per tal que el dia que us vulgueu divertir, fugint de la blancor d'esclòvia d'ou del nostre teatre quotitzat, pugueu anar conscientment a veure Cèlia Gàmez o les humides pornografies de "Las Pavas".

ES DIU...

Es diu que es prepara una antologia de poetes de dreta.

La resposta

... que ha donat el govern a l'afer Bloch, del que ja no se n'hauria de cantar ni gall ni gallina.

El selector està encaparrat! Quines de les poesies del poeta místic Solervicens escollirà? Les que poden ésser premiades amb violes floralsques, o siguin les velles? Les noves, que — és gairebé públic, malgrat l'anonimat — veuen llum en un setmanari popular català de xirinola i llana?

Be! Be! Visca el poeta Solervicens! L'enhorabona... i deixem, confiadament, que el bon gust del selector triï.

L'AU I "LA VANGUARDIA"

"Ha pasado un ave"... escriu misteriosament "La Vanguardia" amb un sospir de descans.

Aquesta au a què alludeix "La Vanguardia", és l'as de l'escroquerie internacional, el gran Mr. Bloch, marit de la famosa senyora Hannau.

Però, per què aquests misteris de "La Vanguardia"? — direu.

Oh! a "La Vanguardia" hi ha hagut aquests dies un intens nervosisme, un pànic de debò.

Tenien por que aquella veritable au de rapinya, voltor de les finances, no se'ls mengés els morts...

UNA TARTARINADA

Aquesta setmana passada ha estat la de la mala fe, la de la mala intenció, la de la bilis. Aquest de la bilis, és un mal que a Catalunya comença a ésser endèmic. Hi ha qui diu que es cura amb xarop de bastó.

La visita d'un financier francès ha servit al redactor d'un diari català, per a llençar un grapadet de llot contra alguns homes de l'Esquerra. El redactor d'aquest diari ha manipulat amb la mateixa matèria que manipulen els escarabats, i n'ha fet una bola. Una bola que no feia pas olor de chypre de Coty. Una bola la pudor de la qual ha ofès

tota la gent un xic correcta de Barcelona. Però que no deu haver ofès el manipulador—al qual molts no nomenen Brunet, sinó Brutet—, perquè ja està acostumat a aquestes boles i a aquestes pudors. És un costum que no li ve d'ara, un costum après al seminari.

Els que escrivim aquestes pàgines de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA—periòdic que no s'ha tornat republicà, perquè sempre ho ha estat—no creiem ésser sobtosos de lenitat, de parcialitat, ni amb els homes de la dreta ni amb els de l'esquerra.

Per això ataquem ara aquesta maniobra de La Publicitat—el nomenat massa pomposament "Afer Bloch"—, que si no fes tan fàstic faria riure. La maniobra és clara: La Publicitat, diari que pretén defensar Catalunya—però que la defensa com la Lliga i amb idèntics procediments que la Lliga—, amb la bola pestilent del Brunet, ha donat armes a tots els enemics de Catalunya. Que és ço que es tractava de demostrar.

Aquesta maniobra contra Catalunya era d'esperar a La Vanguardia o a A B C. Però no a La Publicitat, diari que es diu català. Però què hi farem, si ha estat així! Si ja no és la primera vegada! Si el dotze d'abril ja feien el mateix, pobres! D'avui endavant, La Publicitat serà l'A B C de Catalunya.

Hi ha qui diu que això és el món al revés. Però, no; és, senzillament, que hi ha qui no pot portar sempre una disfressa. I el republicanisme de La Publicitat no és més que una disfressa. Recordeu, a més, aquell Carrasco Formiguera de les quatre mil cinc-cents mensuals, amic de cacics i defensor dels jesuïtes.

Una actitud digna ha estat la de Nicolau d'Olwer i la de Martí Esteve, redactor de l'Estatut—contra el qual, l'Estatut, anava també la pilota infecta—, desentenent-se de la maniobra capellanesca del capellanesc Brunet.

A l'afer Bloch, La Publicitat li havia donat un to sensacional i melodramàtic, una pompa desproporcionada i tartarinesca.

Tot plegat, però, no ha estat més que una glopada de bilis, una de tantes glopades de bilis.

I per a això, la gent neta i com cal té serradures i una escombra.

VIRAI

Reportatges originals

Entreviu amb la butaca núm. 3 del "Gran Teatre Espanyol"

Seguint la norma establerta i atenent-nos a l'ordre rigorós establert, aprofitem l'avinentesa de estar assajant la companyia de l'Espanyol per a portar a cap el nostre entreviu amb la butaca número 3 de l'esmentat teatre.

I aquesta vegada serem sincers, puix en l'entreviu passat, o sia el de la butaca número 3 del Romea, no hi va haver la precisa netedat professional, degut a què el senyor Juli Vert d'Horta va acceptar el regal d'una dotzena de camises, ofert per algun element del ram que hi ha al teatre del carrer de l'Hospital.

Tota vegada que Josep Santpere no ha estat previsor ni generós amb el repòrter, li cantarem les veritats, encara que ens dolgui en el cor...

Repòrter.—A veure, butaca, faci el favor de dir-nos qui és aquell senyor del cap escaroler que, pel que es veu, és un autor?

Butaca.—Aquell és en *Bunyegues Petit*, i li diuen el *Ingenio de Begas*. Abans feia sainets, però ara sembla que es vol tirar a la mala vida. Està assajant una revista amb música i tot.

Repòrter.—I aquell senyor de la pipa, que encara estussega perquè es veu que no hi estat fet, qui és?

Butaca.—El *hierro que mata*; espera torn per a llegir *Els núvols de Berlín*, obra que estrenarà el 10 de juliol, si no li han refredat el seu públic.

Repòrter.—I a En Sampere, com li diuen?

Butaca.—La *Tórtola* i en *Manos de Plata*

Repòrter.—I a Nolla?

Butaca.—El *Ilustre Clàssico*.

Repòrter.—I a Clapera?

Butaca.—El *Bonic*, i a Pedrola el *Rapsoda*; a l'empresari Miquel Pons, *El soviètic*; a Arteaga, *Procònsol d'Hoscafrancs*; a Capdevila, *El murritus*; a Palahi, *Nanu*; a la Faura, *La mèdium*; a la Lotti, *La Mistinguuet*; a la Valor, *Bolet de test*; als apuntadors, *Romanones* a l'un, i *Galletes* a l'altre; a Sierra, *El médico rural*.

Repòrter.—Se'n deixa una, i em fa l'efecte que té por que l'espolsin; com li diuen a la Rosita?

Butaca.—(després de dubtar una estona): *La Fandangillo*.

Repòrter.—I aquell autor que té cara d'ocell fregit?

Butaca.—A l'Oliva li diuen *El Pescador Poeta*; per cert que no calla mai dient que En Santpere li va comprar una barca i que en Daví li vol comprar un canot...

Repòrter.—I què me'n diu de l'actuació de Santpere durant la present temporada?

Butaca.—No res. En Santpere és un cas perdut; promet molt, i no dona res; figuri's que la temporada passada va sentir gelosia de les creacions d'En Nolla en els *Viernes clàssics*, i va prometre que faria *En el seno de la muerte* i *El zapatero y el rey*. Com vostè veu, no ha fet res. Ara diu que vol treure En Nolla; tot, perquè crida més que ell.

Repòrter.—Escolti, vostè, és natural, com que és assidu de l'Espanyol, em sembla que em vol prendre el pèl.

Butaca.—Li parlo en "serio". Li parlo en guàrdia civil... En Santpere és l'home més deixat del món; es pinta el nas amb un suro per no entretenir-se a fer ratlles, i de vegades se'n va a casa amb el nas pintat per no mullar una tovallola.

Repòrter.—I...?

Butaca.—En Nolla? Quina inspiració voleu que tingui un home que menja bacallà a la llauna a les tres del matí? És un tomaquet... moral.

Repòrter.—I...?

Butaca.—Aquell. En Clapera? Un altre "pavero". Gelós d'En Santpere perquè "castiga" més que ell...

Repòrter.—I què me'n diu d'En Morató?

Butaca.—Que se'n vol anar a Amèrica; aquí no el deixen *surar*; i a fe que en té condicions. És el còmic que es pinta més complicadament de l'Univers...

Repòrter.—Quina orientació seguirà En Santpere...?

Butaca.—La que pugui.

Repòrter.—Com els va el negoci?

Butaca.—Fan més diners que a Romea.

Repòrter.—Quin gènere?

Butaca.—Ara les emprendrem amb vodevils musicats; després farem pantomima, i si ni això no té llarga vida, ens dedicarem al "sonoro".

Repòrter.—Digui'm quelcom de la vida privada...

Butaca.—Caram, que és xafarder! Sols li puc dir que, contra el que sembla, els artistes de la casa no són gaire cràpules. Les senyores, quan no treballen, juguen al *parchesi*, i els homes no compren ni tabac, salvant rares excepcions.

I després de saludar i de cordar-nos bé les butxaques i les calces, sortim de l'Espanyol convençuts d'haver realitzat un gran reportatge. No cal dir que són les 12 i cauen gotes.

JULI VERT D'HORTA

e. Arnal.

—Es veritat que la carn es vendrà ara a uns preus fantàstics; però encara que s'estigui assassinant a la gent pels carrers, no es podrà pas dir que hi ha llibertat de matança.

En Romanones, defensor

—M'he encarregat de la defensa, perquè s'ha suprimit la pena de mort, que si no, altra feina hi ha!

L'ART

LA PRESENTACIÓ DE LES OBRES TEATRALS

L'art escenogràfic, de tots els que són inclosos entre les arts aplicades, és, sens dubte, el que té més dificultats a vèncer. Problemes de totes menes s'acumulen al seu entorn en cada obra que va ha ésser executada. Els més corrents són: Solucions tècniques i teatrals a execucions pictòriques, coneixements arquitectònics, d'èpoques, d'estils, d'ambients diversos, la perspectiva, la indumentària de les diverses èpoques i països, a part de les qüestions del muntatge i la il·luminació. I amb tot, deuen haver d'ésser considerats aquests, com a problemes de segon ordre. Perquè, en primer lloc, i molt per damunt de tot, hi ha interpretació de l'obra destinada a ésser escenografiada. Cal que sigui recollida de la part literària la substància artística que més fàcilment pugui ésser objecte de plasticitat. És precis dar forma a l'expressivitat artística que l'autor, en moltes ocasions, deixa només entre el diàleg dels seus personatges, més que en el fons de l'obra, i amb tot i ésser en aquest cas, més vagament comprensible la subjectivitat que ha de convertir-se en plàstica, és precis que hom es compenetri ben bé de la força artística de l'obra.

Altres vegades, les més, el fons de l'obra és purament realista; subjectat a una interpretació personal, que és quan l'escenògraf troba millor i més planer el camí a seguir, és allí on generalment veiem fracassar els pintors d'avui. Sí; en moltes ocasions fracassen malgrat que algun crític i algun *periodist* ens digui el contrari.

Estem cansats de veure com és imposada una mateixa

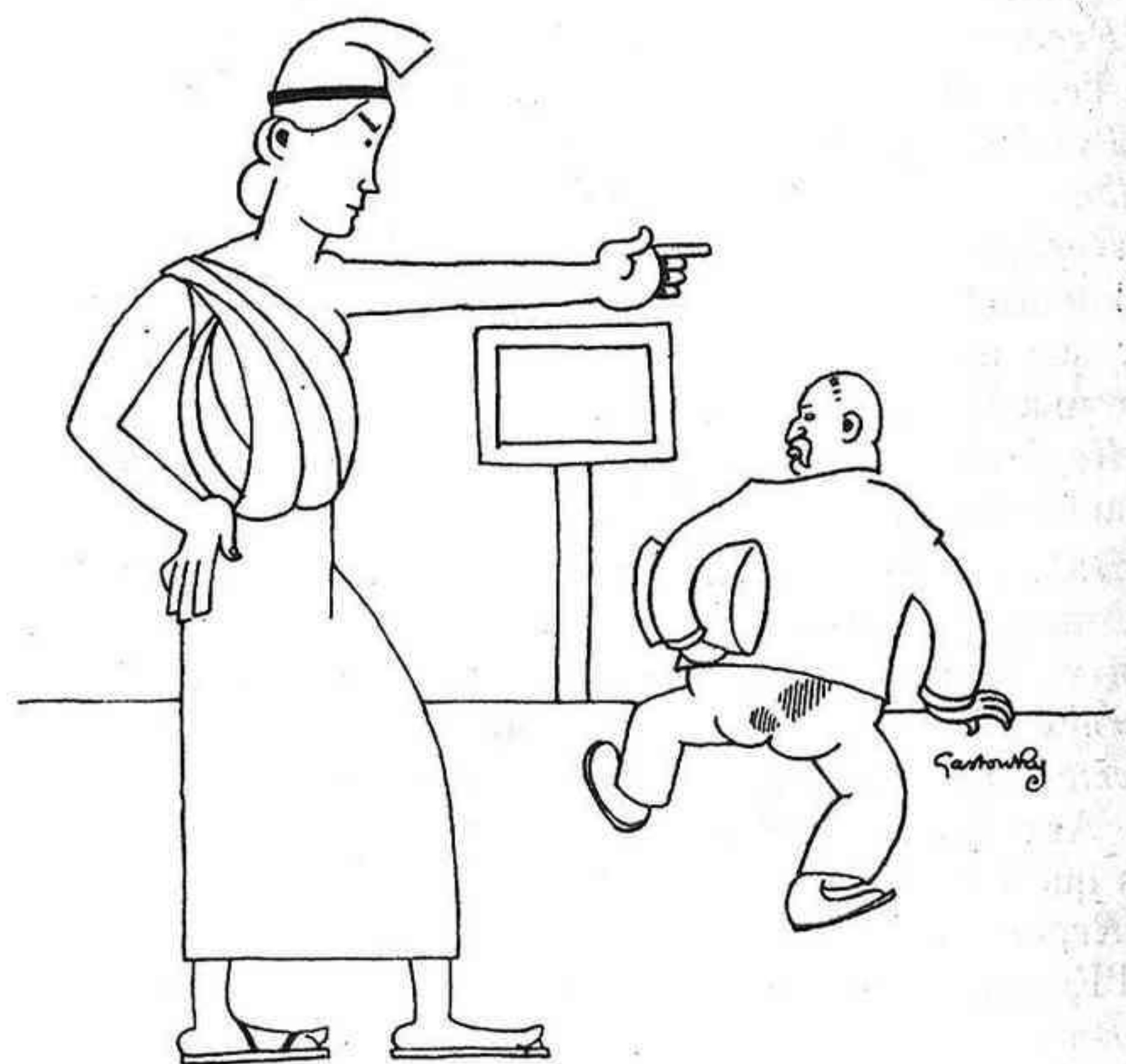
manera de decorar totes les obres, prescindint en absolut del contingut essencial de l'obra. El teatre és treball de conjunt, i ningú, absolutament ningú dels que prenen part a una representació, ha de treballar únicament pel seu lluïment personal.

L'escenògraf no pot estar mancat de ductilitat; aquesta li és imprescindible per a situar-se al mateix nivell de l'obra i donar-li el caire artístic més adient. Desgraciadament, avui, és molt corrent prescindir de tot, per anar directament al lluïment personal, encara que quedi en descobert el seu raquitisme artístic i espiritual, i la manca de preparació que ha de permetre-li ésser dúctil.

El decorador amanerat repeteix contínuament la manera preceptiva que de temps sap que no li falla, perquè té el convenciment que els aplaudiments de la massa són ço que decideix l'èxit a favor d'ell. Lamentable equivocació; l'èxit de l'escenògraf ha de cercar-se en el triomf de l'obra, per l'ambient ajustat que ell hagi pogut proporcionar. L'art escenogràfic és l'art d'ambientar; i per tal de cercar l'ambient, deu renunciar-se a tot egoisme personal, bo i acusant aquelles insinuacions ambientatives, encara que no estiguin proveïdes d'aquella vistositat acariciant que cerca el fals escenògraf.

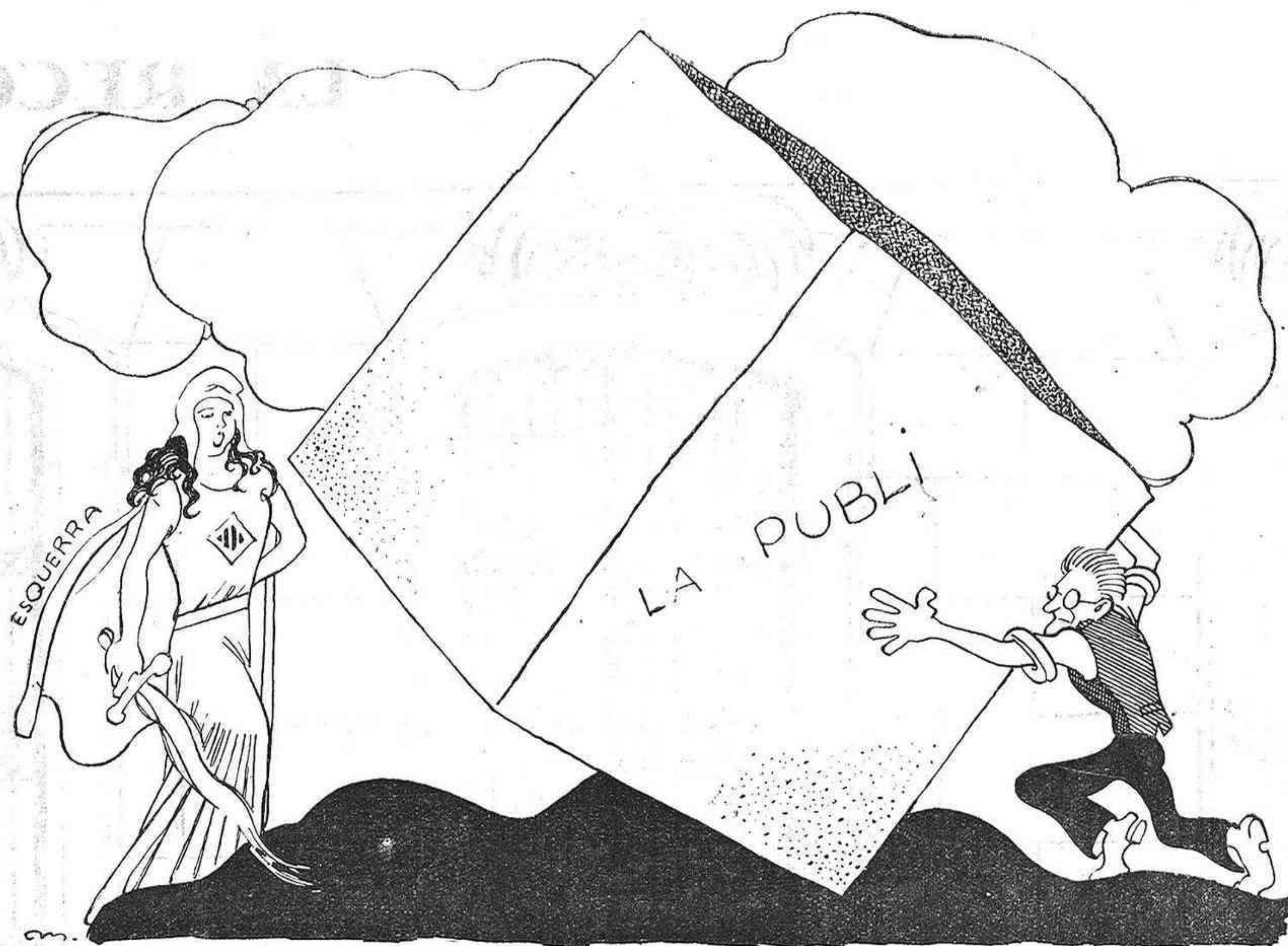
Si hom ha d'imitar unes parets velles, cal acusar aquella patina que les caracteritza, i si és convenient dar-hi una interpretació, com que no és un element desproveït de decoratisme, convé que el pintor en tregui el profit que més li convingui. En cap moment l'escenògraf no ha de menysprear detalls caracteritzadors per sol fet de no saber-los trobar agradosos, i ha de convertir unes parets dures en munts de merenga. Aquest recurs tan nul, i tan ple d'indignitat, no pot tener més conseqüència que posar de relleu la baixa categoria del pintor.

Es absurd, i contraproductent, revestir la presentació de les obres teatrals d'un caràcter embafador, de confiteria o simplement de caps de bombons, perquè el conjunt pot sortir-ne perjudicat. Ni que sigui sota una estilització, el caràcter i la qualitat de les coses no poden ésser desvirtuats quan l'obra és netament realista. La fusta ha de donar la

L'expulsió de Bloch

—Guardeu-vos això a casa vostra... que de financers com aquest aquí ens en sobren i n'estem més que tips.

L'afer Bloch

—Amb aquest bloch, el primer que t'hi faràs mal ets tu, pobre noi.

sensació materialment de fusta, i la pedra, pedra material ha d'aparentar, malgrat no tingui la virtut de coaccionar la mirada de l'espectador com un plat de *natilla*.

No cal sinó que contribuïm a viciar i fomentar el mal gust dels pocs concurrents a les nostres representacions teatrals, tot concedint a drames i comèdies l'efescositats impúdiques pròpies i ajustades en el gènere *revista*.

Es de doldre veure com hi ha qui creu que la modernització del nostre teatre ha de seguir pel camí de fer concessions de mal gust. Sortosament, el públic sensat ho comprèn, i, avergonyit, se n'aparta.

ANGEL FERNÁNDEZ

L'Estelrich a Girona

A Girona el senyor Estelrich va dar una conferència i, entre altres coses, digué que el catalanisme havia rebut amb benvolença la dictadura.

Com que per al senyor Estelrich, el catalanisme és la *Lliga*, no tenim cap inconvenient a admetre que el conferenciant tingué raó. Encara hauria pogut ampliar més el seu argument fent la relació d'una famosa conferència telefònica que el dia 14 de setembre de 1923 sostingué, des de Madrid, En Salvatella amb l'eminència grisa de la plaça de la Cucurulla, senyor Duran i Ventosa.

Intentant justificar la passivitat de la *Lliga* davant dels requeriments que li foren fets des de 1926 a 1930 per cooperar a una revolució, el senyor Estelrich digué que ells

no podien prendre part en un moviment d'extrema esquerra. I va afegir aquests significatius mots: "No volíem el miracle, si l'havia de fer el diable".

Aquesta ingènua i colpidora confessió lliguera ens ha tocat el cor. Perquè vol dir clarament que abans que una República en la qual ells no hi tinguessin part preponderant i en el Consell de Ministres de la qual no hi hagués En Francisquet i En Ventosa, i pot ésser algun altre, preferien la monarquia amb tots els seus crims, totes les seves illegalitats i totes les seves disbauxes.

En un paràgraf del seu discurs el senyor Estelrich va ficar-se amb En Lerroux, bo i afirmant que aquest havia fracassat estrepitosament.

Apa, *Lacandru*; perquè una altra vegada donis els vots dels teus partidaris a l'Abadal.

Per a acabar, l'illustre animador de la "Fundació Bernat Metge" va ficar-se emb l'Esquerra, i ho féu amb la cruessa i la mala intenció que caracteritzen a tots els que s'agrupen sota la bandera del "Delateu, delateu!" que féu cèlebre "La Veu de Catalunya" quan l'assassinat jurídic d'En Ferrer i Guardia. I digué que, malgrat haver estat insultats i molestats, els de la *Lliga* estaven disposats, un cop més, a sacrificar-se.

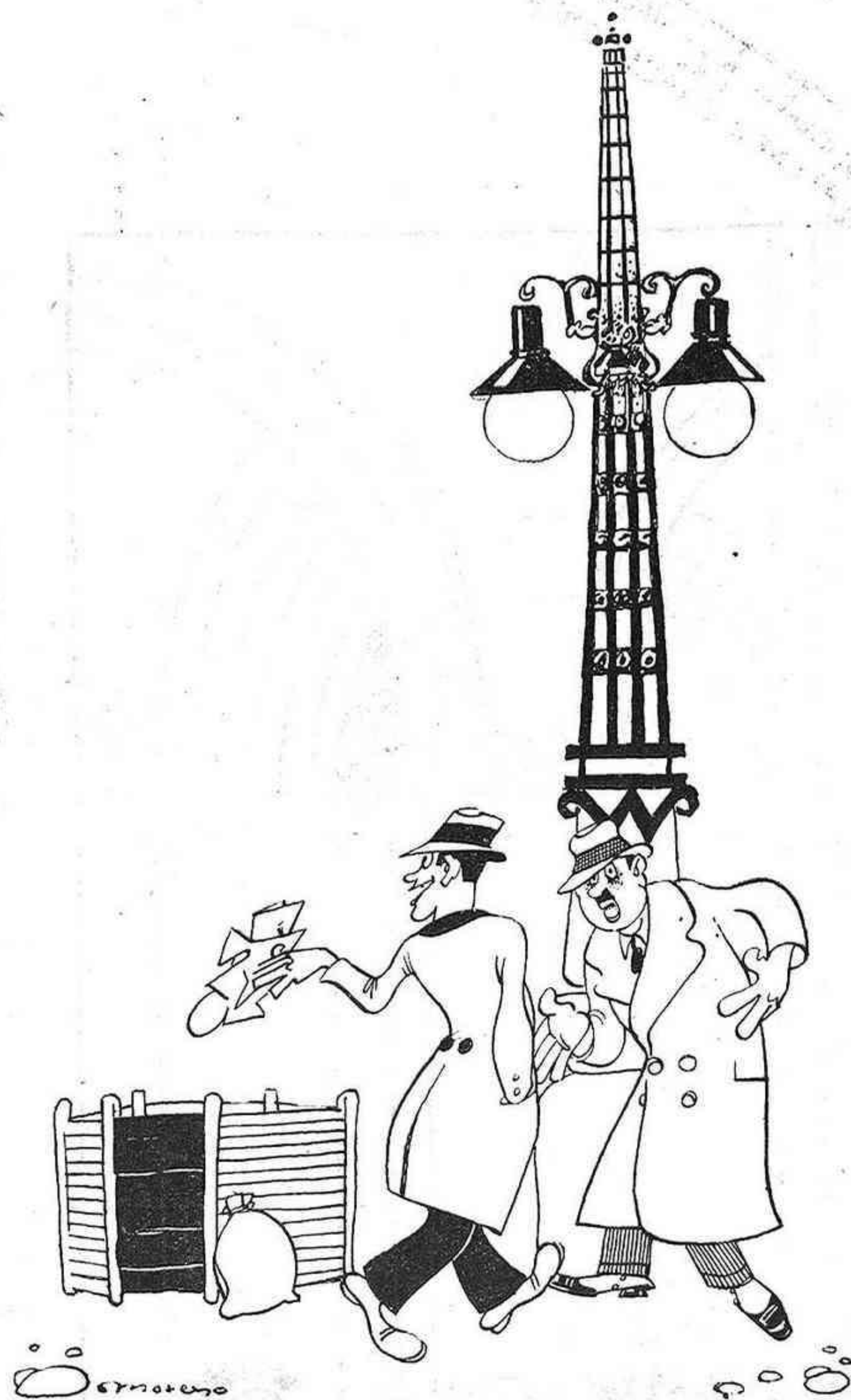
Sacrificar-se? Mal negoci! En boca d'un polític de la vella escola, com ho és el senyor Estelrich, això vol dir que demana una cartera de ministre o un nomenament de conseller!

LA RECOLLIDA D'ARMES

ATENEDU A LA BIBLIOTECA
DEL ATENEU DE BARCELONA

EL SENYOR ESTEVE.— Jo rai, que ja fa temps que estic desarmat!

—Què fas ara? Si és el monument a Pi i Margall.
—Jo em creia que era una recollidora de papers.

Art i Artistes

SALA PARÉS

Ni la mort del gran Rusiñol, no ha pogut desfer el tercet que cada any exposava junt a can Parés, i enguany En Cases i En Clarasó segueixen exposant les obres llurs junt amb una col·lecció de les més belles pintures que el seu company de sempre ha deixat.

En Cases, ferm en el terreny que trepitja, segueix pintant les manoles castisses i un xic convencionals de sempre amb la gràcia que el caracteritza. De més a més, presenta una sèrie de claustres de Sant Benet, tractats amb tonalitats apagades, i amb la cura de dibuix que distingeix al mestre d'aquest art.

En Clarasó, amb el mateix estil, diguem-ne jovenívol, de sempre, ha exposat uns nus i testes de dona suaus, de proporcions i línies esveltes. En dir que ningú no podria distingir una obra d'ara de les de cinquanta anys enrera, queda dit tot lo que es pot dir d'aquest artista, que mai no ha tingut avalotaments de principiant, ni caduca, per temps que passi.

De les pintures d'En Rusiñol, cal distingir les dues èpoques extremes exposades; dels jardins pintats a última

hora sols ens interessien com a data històrica en la vida de l'artista desaparegut; en canvi les teles fetes a la seva època d'estudiant, a París, tenen un interès veritable per a tot amant de l'art pur.

Tant les figures com els paisatges parisencs tenen una gràcia i una despreocupació de la busca del comprador, que les fa atractives i simpàtiques per sobre de la tècnica més aciençada dels darrers temps.

* * *

De la tòcnica d'En Créixams hem de dir-ne moderna, si per modernitat s'entén el fugir de l'academicisme malaltís dels pintors incapaços de crear; haurem de dir-ne clàssica, si com a clàssic entenem el saber dibuixar i aplicar els colors amb verisme i sentit estètic.

Tot plegat vol dir que, amb factura personal aquest pintor fa obres depurades, en les quals traspua l'emoció d'un artista enamorat del que porta a la tela. No tenim por d'equivocar-nos en dir que En Créixams està cridat a figurar en lloc d'honor entre els pintors del dia.

GALERIES LAYETANES

Tota la gama de colors del nostre Pireneu a la contrada de Camprodon l'ha posada l'Agapito Casas Abarca als paisatges exposats enguany. Enamorat de les tonalitats suaus dels prats de la muntanya baixa, les porta a la tela amb una tendror i una cura que fa de cada producció una obra acabada en tots sentits.

* * *

L'elegància i el bon gust innat d'En Ferran Bosch el lliuren de caure en la faisó xarona al dibuixar escenes o tipus destinats a alegrar la vista i treure l'encaparrament.

Dones estilitzades fins a l'exageració per tal de cercar una gràcia picaresca de la que, fins ara, consideraven exclusiva dels dibuixants parisencs; escenes de vida alegre o de bastidors de music-hall, componen l'ambient on En Bosch cerca la inspiració i aconsegueix fer-lo simpàtic al més misantrop.

* * *

El pintor italià Ave Valdemí té una copiosa exposició de pintures que comprèn flors, figures i paisatges; tot tractat amb efectisme agradós i de bona llei.

BORIEL

LA LLUM I L'OMBRA, novella de Josep Selva.

Josep Selva ha escrit una novella intel·ligent, fina, sensible. En algunes, aquesta sensibilitat, com en Proust, arriba a la hiperestèsia.

¿Vol dir tot això que "La llum i l'ombra" no és una novella de gran públic? Sí, vol dir això, dissortadament. El nostre públic, una mica massa pairalista, encara, una mica massa baix de sostre, vol novel·les amb argument, novel·les en les quals "hi passin coses".

En aquesta de "La llum i l'ombra" en passen poques. Es a dir: n'hi passen moltes, però són d'aquelles que no tots els lectors perceben. És una novella íntima, reclosa, plena de

delicats matisos, escrita en un estil segur, lúcid, concís, analític.
 ¿Es, doncs, una novella sàvia, obscura, confusa? No: és una novella intel·ligent, fina, sensible, que honora les lletres catalanes.

“CARTAS DEL FRENTE Y DE LA PRISION”, per Carles Liebkecht.

Un llibre magnífic, un llibre que recomanem, sobretot, als obrers. Cal conèixer l'obra d'aquell home intel·ligent i bo que fou Karl Liebkecht, assassinat per la policia alemanya pel procediment de la llei de fugues, que tants d'èxits donà aquí a Martínez Anido.

Karl Liebkecht, l'amic i col·laborador de Rosa Luxemburg, fou un dels homes que més i millor han sabut estimar el pobre, el treballador, l'oprimit. Fou l'home íntegre, rectilini, que mai no claudicà, que mai no es vengué, que mai no féu traïció.

Aquestes “Cartes”, íntimes, sense literatura, escrites sense pensar en llur publicació, ens presenten nua l'ànima de Liebkecht. I val a dir una cosa que no veiem cada dia: el Liebkecht íntim és igual — recte, bo, intel·ligent — que el Liebkecht públic.

La lectura d'aquestes cartes, escrites des de la presó i des del front, produeix una noble emoció.

La sentència contra l'ex-rei

—Trobo que no s'està tan malament, a cadena perpètua...

TALIA. “EL PROCESO FERRER”

Ja hi tornem a ésser al Paral·lel dels nostres avis, però sense la Caparó ni En Rojas ni En Zola. Ara és gent nova que fa aquells drames de sang-i-fetge. En Francesc Ferrer ha pagat els plats trencats pels autors atàvics que refresquen la memòria dels joves, que sols han conegut el nom d'aquest màrtir de la llibertat a través d'una llegenda periodística.

Ves si ho van fer bé, els còmics, que el públic àdhuc cridava: “Assassí... Mata'l... Lladre... L'autor... L'autor”.

Quina narració! Sembla que es llegeixi la Premsa d'aquells dies. Soldats, barricades, trets, capellans, i monges, convents cremats, presons, sentinella alerta... alerta està, etc., etc. El Talia s'esbotzava el dia de l'estrena. En Parreño feia el defensor d'En Ferrer, el públic va fer pujar el vertader defensor de la causa, que es trobava a la sala, i va dir que En Parreño ho va fer millor que ell.

La concurrència tributà una entusiasta ovació a la filla del gran lliurepensador, que ocupava una llotja.

Nit memorable per l'empresa.

B. X. M.

ESPANYOL

La companyia de Josep Santpere ha estrenat “Una dona no té preu”. Diuen que “Una dona no té preu” és una comèdia del senyor Alfons Mata del Hierro, molt senyor meu.

Joestic aquí per a fer crítica de teatre. Però “Una dona no té preu” no té res a veure amb el teatre. És una cosa incongruent, sense cap qualitat literària ni teatral. Per a escriure comèdies, cal saber escriure.

Es llàstima que Josep Santpere, actor de positius mèrits, descendeixi a un tan baix nivell representant comèdies (?) com “Una dona no té preu”.

POLIORAMA. “UNA MUJER Y DOS HOMBRES

Comèdia alemanya... Sí!... Sí! Voleu dir dels articles alemanys, perquè d'alemanya, sols en té el que En Bulbena li ha donat, quina llàstima que per una futesa, la senyora Maria Lluïsa Rodríguez es gastí la “pasta” amb vestits, sabates i pells i l'empresa en obretes de color de paper d'estrassa.

El barber que ens afaita ha escrit a estones perdudes i, ara, durant la vaga, n'acabat unes quantes, que noi! estan d'allò més bé i creu enviar-les a Alemanya perquè les hi tradueixin.

Tres personatges. La muller, el marit i l'amic. (Això no és alemany, és a tot arreu). L'amic, un tenorio (també n'hi ha a tot arreu), la desaparició d'un retrat d'ella, dubtes, geïosia, té por de dur banyes (és una cosa corrent). Vol matar el metge (són els nervis), després prenen una tassa de te que els hi aplaca. Ja està l'obra.

El barber ho fa millor.

Que al Talia, després de la companyia de l'Anita Tormo, n'hi actuarà una de melodrama.

Per fi, a la *bombonera* li arribat l'hora del sang-i-fetge.

Que als autors de l'Espanyol els diuen *barberos para sábados y domingos*.

El que és en aquella casa, fan més estrenes que tortells el Forn de Sant Jaume, i no cap que duri més de vuit dies

Que *La Duquesita*, de Prada i Lluís Calvo, passa a Venècia.

Però, al Teatro Nuevo, per poc no passa.

Que el dia de l'estrena de *El Renegado*, en el Victoria va fer discursos tota la companyia, i per final, van dir Visca Catalunya!

Déu meu, i quanta "paveria"!

* * *

Que la Companyia de la Torres i En Serra, a Figueres han hagut de dedicar-se al vodevil.

Ara és quan faran un gran negoci.

* * *

Que els *artistas reunidos* estan més orgullosos que un noi amb sabates noves en vista del fracàs d'En Sagi.

Que no riguin gaire, que no han acabat la temporada.

* * *

Que En Campúa, per presentar "Las Leandras", s'ha gastat 30.000 pessetes i "pico"!

El "pico" és el que nosaltres volem veure, i En Giró també.

* * *

Que la "vedette" Sara Fenor ocuparà el lloc de la Galindo en el teatre Cómico.

Si més no, veurem pantorrilles ben fetes.

* * *

Que la Xirgu, al Goya fa molta gent amb l'obra d'En Benavente.

Tot arriba, en aquest món, no és veritat, "Doña" Margarida?

* * *

Que *El Renegado* feia més d'un mes que es representava en la comptaduria del Victoria.

Sí; i el que renegava era En Pons: vegeu les liquidacions de la companyia del "Calderón".

BRIK

Al banquet-homenatge que es donà al senyor Vidal i Rossell, aquest digué que la Generalitat de Catalunya era una farsa i una traïció a la República.

Ens consta positivament que l'endemà, el senyor Vidal i Rossell rebé telegrams de felicitació de l'Emiliano, de l'Unamuno i del Royo Villanova.

✽

El "Ciero", parlant de la discussió de les responsabilitats d'Alfons darrer, deia:

"...la defensa, que estuvo a cargo del Conde de Romanones, no tuvo aquel patetismo que en todo momento acompaña de cordiales vibraciones las palabras del abogado defensor."

Quan el "Ciero", que encara no ha perdut les seves simpaties pels Borbón, reconeix que el senyor Alvar Figueroa no va dir res de particular, calculin si la defensa devia ésser dolenta!

✽

Volent defensar l'ex-rei, En Romanones va llegir el document que En Primo de Rivera adreçà, el dia 14 de setembre de 1923, al capità general de Madrid, senyor Muñoz Cobos, en el qual deia que comptava amb l'adhesió de les guarnicions de Catalunya i Aragó, i que, consegüentment, Primo estava disposat a imposar-se.

Amb això cregué Romanones desvirtuar la complicitat de

l'ex-rei en el cop d'Estat, i no feu sinó confirmar el que tots ja sabíem: és a dir, que sols en Sanjurjo, llavors Capità General de Saragossa, s'adherí al moviment, i que les altres guarnicions giraren l'esquena al futur dictador.

✽

Ha quedat constituïda la comissió que ha de reorganitzar el partit radical de Barcelona.

Es un partit de vius: tot són "Ulleds"...

Quins homes, Jesús, Mare de Déu!

✽

La Cambra de diputats ha denegat un altre suplicatori per a processar el comandant Franco.

Podem assegurar que, com a compensació, Franco es trençarà aviat altra vegada la cama.

✽

La Federació de Joves Cristians de Catalunya ha inaugurat les seves tasques.

Només demanem que, pel bé de tots, es recordessin més de Crist que d'Alfons XIII.

✽

"Els babaus de sempre—ha escrit Josep Pla a "La Veu"—han dit que la possibilitat d'un govern socialista era absurda, sense pensar que no és ni més ni menys absurda que el que ha passat en aquest país durant els últims mesos."

Es absurd, amic Pla, és absurd, en efecte, que hagi vingut la República i hom no pugui gaudir cap d'aquells càrrecs que ens havien promès.

Es absurd, oi? I encara que no sigui absurd, cou una mica, cou, ho comprenem.

Però, qui gosa parlar de babaus, després d'aquell elogi pòstum de l'"Emiliano"?

✽

Seguint les instruccions del senyor Casares Quiroga, han estat suspeses, per ordre governativa, les aparicions de la Verge a Palència.

Ho celebrem. Aqueixa genteta clerical, quan no pot fer sortir diputats, fan sortir Mares de Déus.

El cas és enganyar el poble.

H. C. S.—A la pila dels publicables.

Fufa.—Doncs, no fa... per casa.

J. M. F. C.—Massa llarg.

J. V. O.—Si us practiqueu, podeu fer-ho millor.

C. E. de F. V.—El dia que vulguem editar llibres de franc, ja us avisarem.

J. N. F.—Ens heu demostrat millors aptituds, però no és, encara, publicable.

V. P.—Feu-ne d'altres i practiqueu-vos força en l'idioma. "Bolavà".—Podeu fer-ne de millors.

J. C. F.—Pateix de certs defectes que no la fan publicable.

A. D.—No ens acaba d'agradar prou.

S. B. S.—No ha estat publicada en un altre lloc?

J. C.—El vostre dibuix no serveix.

CARTELERA

TEATRE CATALA ROMEA

COMPANIA VILA-DAVI

Tots els dies, l'obra definitiva d'En SAGARRA,

L'HOSTAL DE LA GLORIA

Diuenge, tarda i nit, DIADA del poeta de Catalunya JOSEP M.^a DE SAGARRA, per commemorar el CENTENARI de **L'Hostal de la Glòria**.—PROGRAMA EXTRAORDINARI

Encàrrecs a comptaduria

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil i espectacles moderns de
JOSEP SANTPERE

Avui, divendres: Estrena del famós vodevil d'En Tristan Bernard

EL GALLINER

TEATRE POLIORAMA

COMPANIA MARIA LLUISA RODRIGUEZ

Avui, divendres, tarda, a un quart de sis

Una mujer y dos hombres

Nit, a un quart d'onze

LA SEÑORITA CHARLESTON

TEATRE VICTORIA

Gran companyia de sarsuela en la qual figuren els formidables cantants: BALDRICH - GORGÉ - SIMÓN

Tots els dies la obra cim de la temporada

EL RENEGADO

OLYMPIA

CIRC EQUÈSTRE

Divendres, nit:

PRIMERA SOIRÉE DE GRAN MODA DE OLYMPIA

LLEGIU CARTELLS

Es despatxa a Comptaduria i als Centres de Localitats

TEATRE APOLO

Companyia de sarsuela i opereta de EMILI VENDRELL

Avui, divendres, 27. Inauguració de la temporada. Tarda, **LA Vieje-cita i La Generala**. Nit, **La tragedia de Pierrot i La Dolorosa** pel seu creador EMILI VENDRELL. Butaques a 3 ptes.

Dimarts, esdeveniment teatral de Víctor Mora, música dels mestres Ortiz de Zárate i Francesc Palos, **Los hijos de Menrrea** per EMILI VENDRELL

Dilluns 30 novembre

WARNER BROSS PRESENTA AL

CINE URQUINAONA

LA PRIMERA PRODUCCIÓ EN CASTELLÀ

LA LLAMA SAGRADA

L'argument de la qual diu aquestes paraules...

¿Pot una mare matar el seu fill?

Cinematogràfica ALMIRA

Aneu al

LIDO CINE

a veure la meravellosa
pel·lícula totalment
parlada

LA ARLESIANA

de l'obra d'Alphonse
Daudet - Música de
Georges Bizet, executada
per la "Orquesta Sin-
fònica" de París, diri-
gida pel mestre Monteux

Concessionaris per a Espanya
EXCLUSIVES TRIAN - BARCELONA

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa
Prou sofrir inutilment de les dites malalties
gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions),
amb totes les seves manifestacions, *uretritis*,
prostatitis, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc.,
de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretri-
tis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona,
per cròniques i rebels que siguin, es guareixen
aviat i radicalment amb els Catxets del Doctor
Soivre. Els malalts es guareixen ells sols, sense
injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes
ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

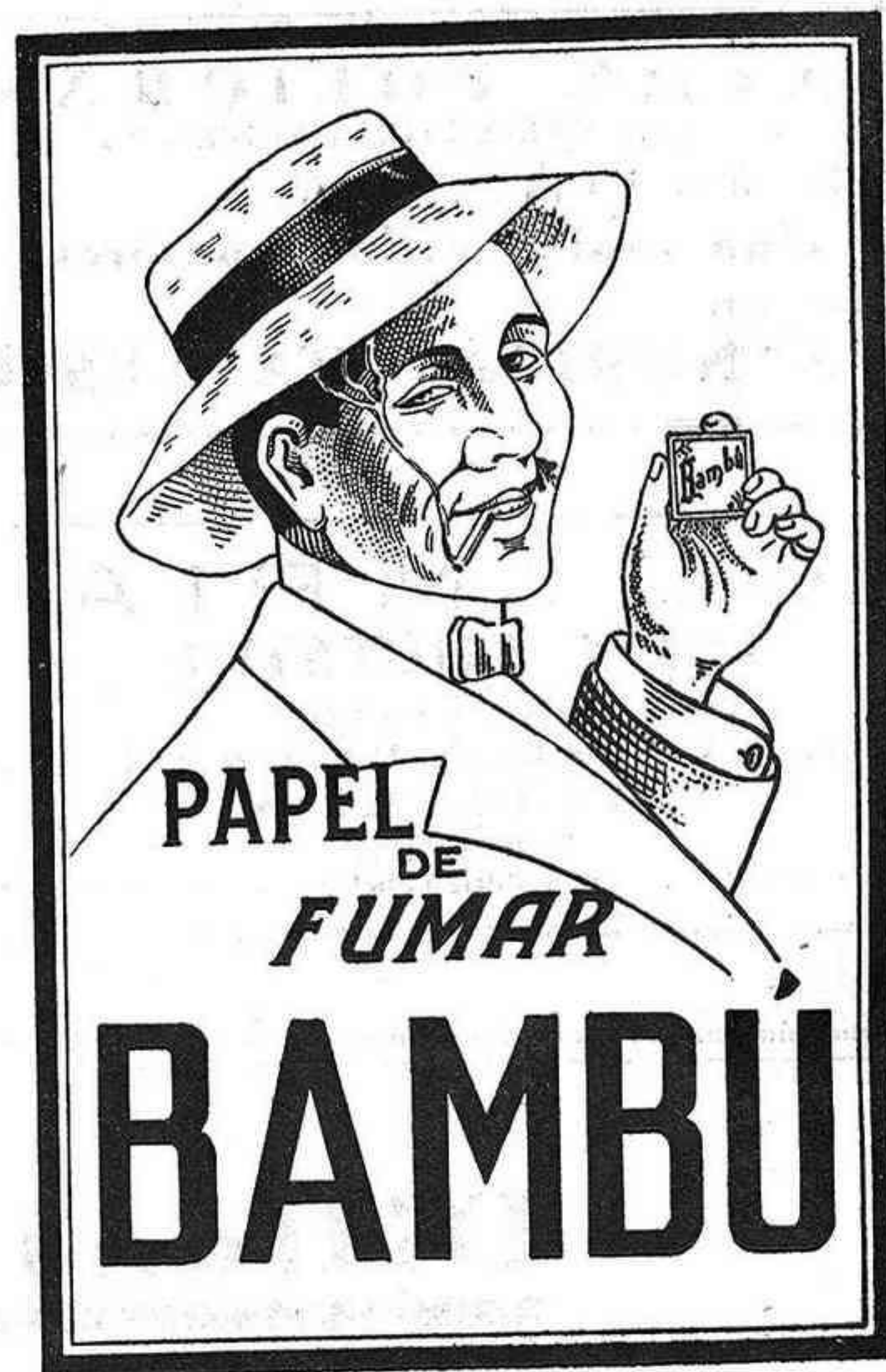
siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva
malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sifilis* (avariats), *ecsemes*, *herpes*, *ulceres vari-
coses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*,
urticària, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions
de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radi-
calment amb les Píndoles depuratives del Dr. Soivre, que són la medi-
cació depurativa i eal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la
renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut,
resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, florons, su-
puració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc.,
restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a
l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions
nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua
de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremo-
lors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifes-
tacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que
siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les Gragees potenciats del
Dr. Soivre. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell,
medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats,
a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar
íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa,
sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pesse-
es 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o de-
bilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al fran-
queix a *Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544*
S. M. Barcelona, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desen-
tollament, tractament i guariment de les dites malalties.

PAPEL
DE
FUMAR
BAMBU

FEROTYL

Especific de l'
ASTENIA GENITAL (IMPOTENCIA)
(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

De la eyaculació prematura (pèrdues seminals); de la feblesa y molt eficàs per a combatre la NEURASTENIA, en totes les seves manifestacions.

Es el més poixant estimulant de l'activitat neuro-espino-médulo-genital. Sinèrgic i homo-estimulasa de les glàndules intersicials. Producte pú-ri glandular, completament inofensiu. Mai perjudica, ni lesiona cap orgue, ni el funcionament dels mateixos.

No conté, ni estricnina, ni fòsturs, ni cantàrides, ni cap altre medicament excitant.

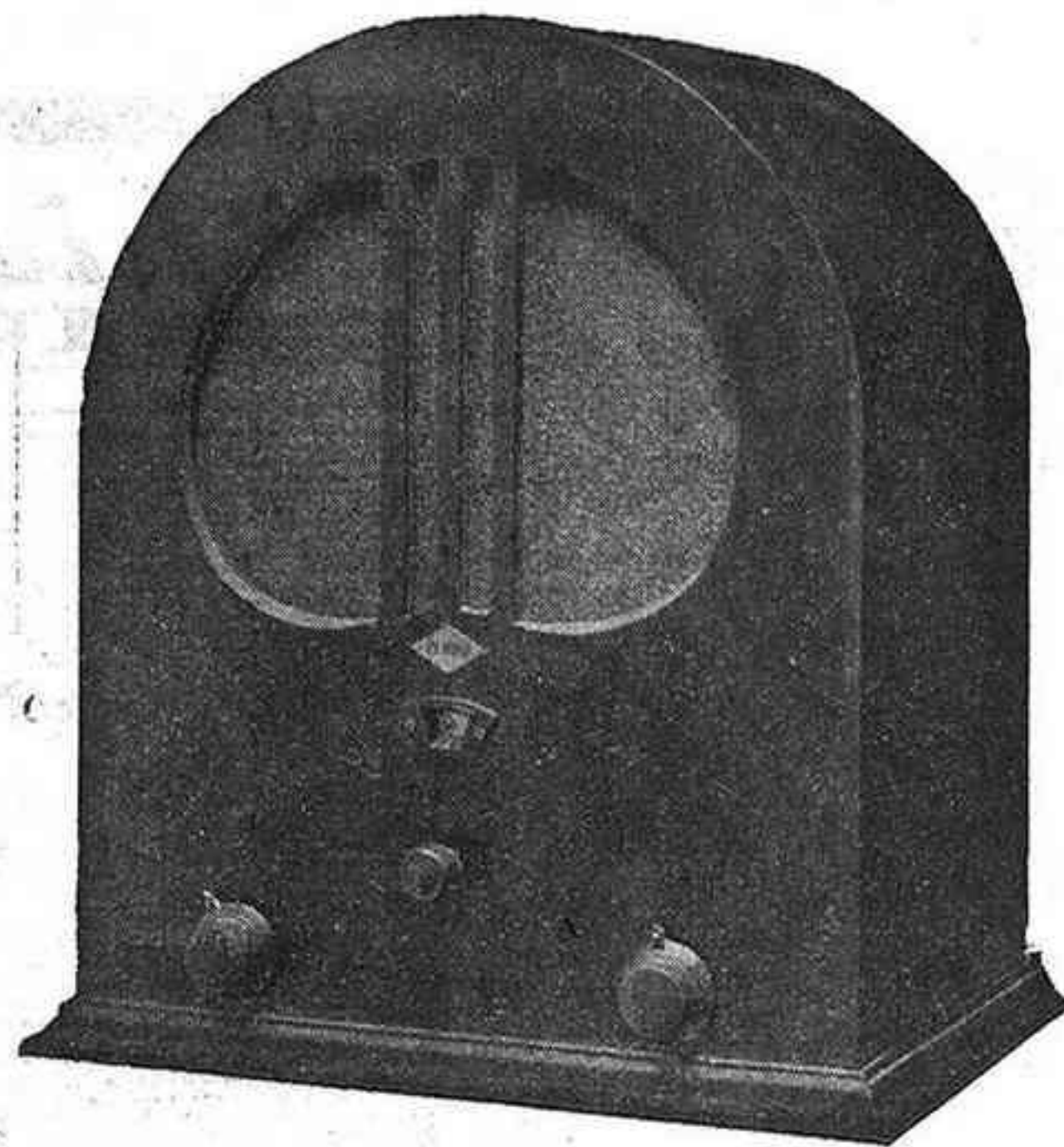
PRODUCTE MAGNE E INSUSTITUIBLE PER A RECOPRAR LA PERDUDA FELICITAT CONJUGAL. PROSPECTES GRATIS

Laboratoris Farmacològics del Dr. W. Dutrem
Alt de Sant Pere, 50 - BARCELONA - Telèfon 18631

Preu: 21'75 ptes.

Receptor RADIO CLIMO

enxufable al corrent, sense antena

Ramon Climent

Consell de Cent, 266 :: Telèfon 23058

PREU: 400 PESSETES

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

◀ DICCIONARI Català-Castellà Castellà-Català ▶

Per A. ROVIRA I VIRGILI

Preu: 15 pessetes

EN PREPARACIÓ

ALMANAC DE

L'Esquella de la Torraixa

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en Lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certícat. Als corresponents se'ls atorguen descomptes

LA SITUACIÓ ESPANYOLA

La decadència de la cultura...

moreno

...i la prosperitat de la barbàrie